

Подунавка из-
лази сваке Су-
боте у вече, и
кошти за целу
годину 5 фр. ср.
за полу 2 ф. 30
кр., на три ме-
сеца 1 ф. 15 кр.
без поштарине
с поштари-
номъ 1 ф. више.

ПОДУНАВКА

Предбронти се
може кодь сваке
п. к. поште. Изъ
ваутрености
Србие нека из-
воде у плаће-
нихъ писнама
съ новцима на
књиџару Госп.
В. Валожића
обратити се.

Съ овимъ бровмъ излази време пред-
плате свою оны пріятели Подунавке, кои
су се само до конца Марта предуме-
рили. Да небы преморани были са ши-
лићмъ нашегъ листа престати, умолявамо
иџ, да се што пре наново пріяве. Цена е
Подунавки досадашња, т. е. до конца Юнџа
1 фр. 30 кр., до конца Октобра 3 фр. а
до конца Декембра 4 фр. 30 кр. ср.

Любавъ после смрти.

Ты животе срца мога,
Милко! душо живота!
Безъ тебе ми, ахъ! убога
Душа, срце сирота!

Безъ тебе ми младость вене
У najlepшемъ своемъ цвету,
Немамъ сласти я милене
У целоме томъ свету!

Кудгодь око мое гледа
Невиди те садъ више,
Одзива ми гласъ свой неда,
Задудь гласъ мой уздише —

Забравит' ахъ! немогу
Тебе, Милко, никада,
Ты едина бы по Богу
Радость срца могъ млада!

Докъ край тебе я борави'
Сретанъ быях' безъ края,
Верномъ любек' те любави
Могъ анџела изъ рая.

'Векъ ту любавъ споминят' џу
Ма где быо у свету,
Сладко име твоє зват' џу
И на смртномъ кресту.

Ахъ! сети се п ты мене
Спомени се кадкада,
Ты, за комъ мы срце вене
Докгодъ смртъ га несвлада.

Овде тебе својомъ звати
Суџено ми, ахъ! нџе, —
Ал' смртъ џе намъ све да врати,
И гробъ кадъ насъ покрџе;

Онда, Милко, горе тамо,
Где насъ райска сласть чека, —
Мо я ты бџшь быти само!
Любит' џу те довека! —
и — миле.

Арамбаша.

VI. Судъ айдучкџй.

Узъ врлетну стџну Шаре планине, у за-
битномъ и грозовитомъ пролому узанъ е и маю-
шанъ лединакъ на брежуљку, названъ „Вилинско
коло.“ Кудгодъ човекъ съ тогъ брежуљка по-
гледа, невиди ништа до голи стџна и јаза, свуда
густе шипраке а малко подаџь високе до облака
планине, а надъ овима разапетъ сводъ небескџй
као плаветный шаторъ.

Истомъ што е зора забелила, а на лединку
седи дружина око тридесетъ айдучка, и меџу
њима арамбаша Иванъ Томићъ. Свакџй се ай-
дучкъ посадџо на свою сукнену кабаницу; сви су
добро наоружани и добро одевени по турскомъ
обычаю као какве аге, а арамбаша као какавъ
паша, у гримизу и скерлету.

„Доведите ми амо Копчиће да имъ судимо!“
заповеди арамбаша.

Устадоше два айдучка, да обслужи запо-
вџсть арамбаше, и за часъ доведоше старогъ
Копчића и сина му Хусеина.

Обадвоица су оковани у ланци, а на ру-
кама имъ лисичине; стрепе кривци као одъ ве-
тра лишџе на тополи, лица су имъ као смртъ
бледа, очи одъ стра стали у глави, а подъ њима
стрепе ноге, да едва могу корачати.

„Познашъ ли мене, Копчићу?“ поведе речъ
арамбаша.

„Вала познаемъ те, Томићу!“ одговори Тур-
чинъ непоуданимъ гласомъ.

„Бси ли познавао и мога брата Тадџю, што
си му на данъ нџгова венчаня и пира уграбџо
любю, а нџга убџо у нџговой кући за пирнимъ
асталомъ?“

На ово питаџь немогаше Турчинъ одгово-
рити, само што му бледо лице постаде блџе и

позелени, а очи му као да поскочише изъ главе,
тако иџ е избуљџо.

„Казуйте вы айдучи, браћо, по реду шта
е коме учинџо,“ рече арамбаша обративши се
айдучцима.

Миланъ Серовчевъ, еданъ одъ дружбе, рече:
„Могъ е отца баџџо Копчићъ у таминицу, где е
бедный старацъ морао скапати, а да бы зашто
было, него што се потужџо кодъ бега на Коп-
чића, да бере двострукъ арацъ.“

Франџо Корићъ, айдучкъ: „Моге брату Гойку
дао е Копчићъ одцепити петъ стотина штапова,
збогъ чега е наскоро умро, а то само зато даде
га дегенисати, што му братъ мой нџе хтео усту-
пити свога добра коня, кога е каснџе самъ бегъ
на силу присвоџо.“

Коста Спанићъ: „Одъ мене и мои кућана
поотимао е Копчићъ све болъ нџвџе крчевине за
себе и бега, пакъ смо морали побећи у другу
наџџо и у другџй беглукъ, са Босне къ Дрини.“

Тоша Зечевићъ: „Синъ Копчића, оваџ ту
Хусеинъ, злоставџо е мою сестру Катџу, и де-
воџка е скапала одъ срамоте.“

Живанъ Цветковићъ: „Истыџ е Хусеинъ
моме стричевџу Янку живомъ ископао очи но-
жемъ са џошъ неколико турски дерана, те садъ
сирома Янко теда се као просякъ са гулама
одъ немџла до недрага, и тако се кукавно ле-
бомъ рани, а невиди ярка сунца, ни бела света,
а за ништа, него изъ пука беснџла, што е синъ
кихая-аге.“

Павле Драгашъ: „То е исто и оваџ стар-
рџй курякъ, Копчићъ, учинџо моме уяку, докъ е
быо џошъ Туре голобрадо.“

„Доста, доста, браћо!“ рече арамбаша. Коп-
чићъ е другима людма правимъ, здравимъ, ни
кривимъ, ни дужнимъ, ископао очи; ты Живане
и ты Драгашу узмите га на страну, пакъ вы нџ-
му ископайте оба ока изъ главе. Далъ, онъ е
грабџо своимъ курякимъ ноктима и отимао туџе
иманъ и туџе любе, зато одсеците му обе руке
до лаката: а овоме вашчету Хусеину ископайте
едно око и одсеците му десну руку, пакъ иџ
онда пустите, нека синъ води слепа отца по бе-
ломъ свету; а одсада нека знаду, да нџмо иџмъ

мы айдуци таманити и арати свакиј њиовъ дом-лукъ, и освеживати се свакому оному, ко бы ий се приваѣо, да тако буду морали одсадъ про-сити, пакъ се лебомъ ранити!“

Такову оштру пресуду изрече арамба-ша надъ Копчиѣма, и тако учинише айдуци. Грозный судъ се сврши, и потомъ наложише айдуци ве-лику ватру, изнекоше више заоблица, два млада овна и неколико яриѣа управо одъ стада Коп-чиѣва, и после обѣда легше почивати, да се окрепе санкомъ за долазеће ноћно четованѣ. Само Иванъ арамба-ша нити леже, нити заспа, него седи на леднику, дуванъ пушеѣи у мисли удублѣнъ: како ли е мојой старой майки, монѣмъ стричевима, стрин мѣ и деци дома?! Побегли су у Дрвен-ску нахию, у беглукъ Мустай-бега у Посавини, то самк чуо по поруци, и добро су учили укло-нивши се одъ Копчиѣа. — О, кадъ ли ће среѣ-ный сванути данакъ, у комъ ѣу ий очима ви-дити? Свега имамъ као айдукъ, али огньшта немамъ свога, майку ми мою ране туѣ руке, а време бы веѣъ было, да имадемъ верну лобу. — Само јоште до Миоля дана, пакъ ѣу видити, шта ће быти; нисамъ радъ да ме Ђурѣвѣ данъ опетъ паѣе у горама.

Такве Иванъ мисли мислио, а кадъ наста врачна ноћъ, подигше се у чети айдуци, те одоше повраћати Туркомъ зямъ.

VII. Човечность айдучка.

Еданъ данъ по обѣду айдуци у својой пе-ѣини седеѣи диванише о ковчему, а еданъ другъ уѣе съ поля къ њима и рече арамбаши: „Наши стражари нашли су доле у канцу неку жену одевену просто, као што се одеваю наше селянке, и на питаѣ: што тумара по планинама? одго-вори, да е рада тебе наѣи, и умолити те за неку милость.“

„Доведите ю овамо!“ заповеди арамба-ша а вы сви идите дублѣ унутра у пеѣину, оста-вите ме самогъ.“

Тако учинише айдуци, а унутра ступи млада жена, црномаяста, ониска и крупна, коса јој врана као перѣ гавраново и сплетена у плете-нице, очи велике, црне и ватрене, лице пуно, за-жарено, погледъ узплаиренъ, а држанѣ слободно и одважно, и цела њѣзина слика издае, да е рода циганскога, и ако ње управо подпуна циганка, мелезкня е за цело.

„Ко си ты, и шта си рада? запита ю арам-баша, „говори, небойсе!“

„Я самъ, господару арамба-ша, Перса, по-сестрима Мурат-беговице, кадуве Фатиме. Бего-вица те поздравля и Богомъ братими, да јој по-вратишъ њѣзинѣ адиѣаръ; ербо ако јој то непо-вратишъ, она несме жива чекати Мурат-бега, свога господара, кои се како чуемо, повраѣа са ца-реве войске. Бегъ јој неѣе веровати, да су ай-дуци пограбили само њѣзинѣ уресь и руво, него ће мислити, да си јој ты, арамба-ша, и лице об-любю, кадъ си му поарао кулу, пакъ ће ю про-гнати одъ себе, или погубити. Ако ли јој по-вратишъ њѣзине уресе, она ће се изговорити, да се е онда сакрила у кулу, боѣи се за свой

животъ, кадъ сте арати, и да ю ни ты ни твои айдуци ни видели нисте. И я ти се молимъ, арам-баша, ако веруешъ Бога и душу, смилуй се ка-дуни, коя ме е зато посестримила, што самъ се усудила и дрзула къ теби ѣи, и тебе е побратимила, зато смилуй се!“ и то рекавши паде девойка предъ Ивана арамба-шу на колена.

„Устай, девойко!“ рече арамба-ша, „само предъ Богомъ се човекъ тако понижуе. Све ѣешъ добити, што си желела, само платно и одеѣу не-можешъ добити, то су момци разделили и по-кроили на кошулѣ.“

Арамбаша одржа свою задату речъ, и девойка поврати се къ својой госпои и посе-стрими. Ова кадъ ю угледа и виѣаше свой ади-ѣаръ, немогаше се начудити айдучкой човечности и милости, говореѣи: „И ѣаури верую Бога и душу и примаю побратимство, нису збили дивлѣ звери, као што ий наши зову.“

„Ой, госпою посестримо!“ рече на то де-войка, „ѣе то толико чудо великодушя айдуч-когъ, али ето они мене здраву и читаву пустише изъ свои ноката, а томе се я надала нисамъ, не-го самъ ишла меѣу њи у горе метнувши главу у торбу теби за атаръ. Осимъ тога чула самъ на моме путу приповедати много примера, гдѣ су айдуци плачеѣимъ утрли сузе, помогли стра-давшие, заштитили слабе и немоѣне, окрепили ма-лакшавше, утѣшили бедне и невольне. Они се само освеѣую гордимъ зулумѣаромъ и насилникомъ родбине и браѣе свое.“

„Девойко посестримо! неговори о томъ ни речнице предъ никимъ, еръ бы могла огрансати, а айдуци сви и нису такви, него имаде ий го-ри одъ шумске звѣради; многи су убоице, од-мичари, дупежи и угурезуи. Свакако тешко Туркомъ догдогъ по Шари планини чеутю ай-дуци; немине ни еданъ данъ, да кои Турчинѣ одъ њи незаглави, и веѣъ су тако дрзвити по-стали и осилили се, да по беломъ дану подъ барякомъ сплазе са планина, посѣѣую седа и вароше, и задаю стра у кости.“

Јошъ су се дуго до неко доба ноѣи о томъ предмету диваниле две посестрима, а на-еданпутъ повиче стражаръ са куле: „Ватра, ва-тра! изгоре станъ Копчиѣа доле подъ селомъ, изгоре! Ено све е веѣъ у пламену: камаре жит-не, пластова сена, и све став око стана.“

„Ето, Персо,“ рече беговица, „и то ти е вальда доказъ човечности айдучке, елъ?“

„Госпою, чуемъ досудили су айдуци и заклели се, да ће таманити Копчиѣа иманѣ док-гогъ му е рода и корена, зато гори ватромъ станъ Копчиѣа.“

Тако су айдуци и чинили, а Копчиѣ-Кихая слепъ тепа се одъ немила до недрага, ѣе га се нико смео приватити одъ айдучкогъ страѣа. Свака злоѣа себе казни, тако се и Коп-чиѣу догодило, дошла ако и покасно, али тимъ люѣа каштига и на ѣѣга.

VIII. Забава айдучка.

При сулу айдучкомъ и у ѣѣму предста-вило намъ се ужасно и грозовито позориште

разузданы страсти людски — мржиѣ и освете подстрекаване нечовечнымъ поступанѣмъ босан-ски Турака и Потурица са бедномъ рајомъ, и кадъ смо то видели, судили смо како е коме воля о поступано айдука са Турцима. Я одъ мое стране небранимъ поступанѣ айдучко, али јошъ манѣ турскій зулумъ, и камо среѣа, да е цела ова приповестъ гола измишльотина, али у ѣѣной има пуно живе истине. Кадъ смо, видели строгий судъ айдучкий, айдемо да видимо, како се айдуци у дивльой својой слободи у згодно време забавляю. Наймилиа айдучка забава бы-яше подъ Иваномъ Томиѣемъ арамбашомъ слу-шати узъ яворове гусле народне юначке песме.

Быо е у чети айдучкой некѣй айдукъ Гла-вашъ, кои е умео вешто и лепо узъ гусле пе-вати.

„Дедеръ, Главашу! попевай намъ!“ рекао е Иванъ арамба-ша, а айдукъ бы маомъ сео, гусле пригрлю левомъ рукомъ у крило, очи бы малко затворио, пакъ запевао буди кою песму, на примеръ о неякомъ Ненаду:

Майка рани неяка Ненада,
Паше ѣѣга бабинимъ поясомъ,
Одѣва га бабиномъ доламомъ,
Бабинимъ га кити белимъ перѣмъ,
Бабину му саблю припасуе,
На бабина коня посаѣуе;
Удара га смилѣмъ и ковилѣмъ,
Удара га по руменомъ лицу,
И овако говори му майка:

„Ой Ненаде мѣа велика надо!
„Расти болѣ, мое чедо драго,
„Да отмемо твою очевину
„Силномъ цару полакъ царевине.
Майка мысли то нико нечует
До ѣѣзина неяка Ненада;
Ах' то чуде две цареве слуге,
Иду слуге цару господару,
Пакъ беседе до две верне слуге:

„Ой бора ти царе господаре!
„Майка рани неяка Ненада,
„Паше ѣѣга бабинимъ поясомъ,
„Одѣва га бабиномъ доламомъ,
„Бабинимъ га кити белимъ перѣмъ,
„Бабину му саблю припасуе,
„На бабина коня посаѣуе,
„Удара га смилѣмъ и ковилѣмъ,
„Удара га по руменомъ лицу,
„Па овако говори му майка:

„Ой Ненаде, мѣа велика надо!
„Расти болѣ, мое чедо драго,
„Да отмемо твою отчевину,
„Силномъ цару полакъ царевине.“
Вели слугамъ царе господине:
„Бора вами, мое верне слуге!
„Вы идите къ Ненадовой майци,
„Савежите неяка Ненада,
„Предъ мене га амо доведите,
„Да я видимъ душманина свога.“

Послушаше до две верне слуге,
Савезаше неяка Ненада,
Доведоше предъ цара султана.
Кадъ га виѣе царе господаре,

Какова су прса у детета,
Какова су плећа у Ненада,
Каква глава и юначке руке,
Образъ лепши него у девојке,
Груди яче него у айдува;
Савъ прониче царе господаре,
Савъ прониче одъ стра и одъ чуда,
Пакъ онъ баца нејка Ненада,
Баци иѣга у тавницу клету,
У којој е вода до пояса,
А юначке кости до колѣна,
Где се лежу гуе и гуштери,
И отворне зміе крилатице.
Кадъ е прошло деветъ годинъ дана
Беседио царе господаре:
„Бора нами моѣ верне слуге!
„Вы идите доле у тавницу,
„Извадите кости Ненадове,
„Некъ иѣ жарко обогрее сунце,
„Жао ми е што самъ учинио,
„Погубио ђеѣрна юнака,
„И стару му удвиліо майку.
Послушаше до две верне слуге,
Па одоше доле у тавницу,
Отворише на тавници врата,
И едва су врата отворили,
Ерѣ су врата јако захрѣла.
Када слуге отворише врата,
Али Ненадъ ситну књигу пише,
На колѣну юначкомъ ню везе,
А пише ю крвцомъ одъ образа,
На рамени нејка Ненада,
На рамену седи голубъ белый,
Голубъ белый, иѣговъ књигоноша,
Кои писма носи старой майци,
И одъ майке бедномъ тавничару.
Цареве се поплашше слуге,
Побѣгоше къ цару господару,
Казаше му чудо нечувено,
Нечувено, досадъ невиѣно.
Да Ненаде нѣе погинуо,
Него ено ситну књигу пише,
На юначкомъ колѣну ню везе
На рамену бѣлый голубъ седи,
Бѣлый голубъ, иѣговъ књигоноша,
Кои писма носи къ старой майци,
И одъ майке бедномъ тавничару.
Кадъ то чуо царе господаре,
То е цару врло мило было,
Па онъ шалѣ по Ненада слуге.
Ал' говори сужанъ у тавници:
„Бора вама две цареве слуге!
„Кажите вы цару господару:
„Нокти су ми к'о ораѣе гвозѣе,
„Брада ми е, да веѣ на нѣой спавамъ
„Коса ми е, нѣоме се покривамъ,
„Па како ѣу предъ цара изиѣи?“
Затимъ мало постаяло време,
Ето иду три хитра бербера,
Еданъ стриже и браду му брие,
Другиѣ чешля и лице му миѣ,
А треѣи му нокте обрезувъ;
Съ иѣѣ скидоше тешке букаѣе,
И скидоше тешке дисцине.

Сину лице каю жарко сунце.
Кадъ устаде нејкиѣ Ненаде,
Витакъ стаѣ му као зеленъ боре,
Милина е иѣга погледати!

Кадъ га виѣ царе господаре,
Посади та къ себи узъ колѣно,
Люби иѣга у чело юначко,
А онъ цара у десницу руку;
Пакъ беседи царе господине:
„Ой Ненаде, ой юначкиѣ сине!
Дат' ѣу теби свою единицу,
Лепу Фату за верну любавцу,
Ако ми се обешѣ потурчити,
И познати свеца Муамеда.“

Ништъ нестале нејкиѣ Ненаде,
Веѣ онъ вели цару господару:
„Волянъ еси царе на милости,
Волемъ иѣи натрагъ у тавницу,
Волемъ исту главу изгубити,
Него частномъ Христу забавити.“

Па то цару врло жао было,
Али се е царе претало;
Пакъ онъ посла юнака Ненада
Къ единици Фатими девојци,
Небы л' Фата иѣга придобила,
И на турску веру приводила.
Доѣе Ненадъ къ лепоти девојци,
Бре каква е, да іој друге нѣе,
Лепша Фата одъ бѣде виле.

Лати Фата мамити Ненада,
Небы ли га како потурчила;
Ал' се неда Ненадъ потурчити,
Веѣ онъ вели Фатими девојци.

„Ой бора ти Фатима девојка!
„Волемъ данасъ изгубити главу,
„Него мою огрѣшити душу.“

Кадъ то чула Фатима девојко,
Ненада е она братимила,
Некъ ю води къ своіој старой майци:
„Да іој, вели, будемъ замѣница,
„Одъ метлице и ладне воднице,
„Ерѣ безъ тебе живити немогу,
„И веру ѣу мою оставити,
„Али тебе оставити неѣу.“

То рекоше, то и учинише;
Побегоше у по ноѣи тавне,
И до зоре горе прѣздише,
Къ Ненадовой побегоше майци. —
Ко зна болѣ, широко му полѣ!
Сви весело, браћо моя драга,
Еда бы насъ и Богъ весело
И турскога избавио ярма.

То е највѣща забава айдучка, и кадъ имъ
се ердце разигра одъ гусала и певаня, често
увате юначко коло и сити се наиграју.

Али се често спомињу дома и родбине, и
тадъ многи одъ нѣи горко уздане и желѣ га
понесу изъ гоѣе у крило миле родбине. —

IX. Конацъ.

Данъ по данъ и лето проѣе, есенъ наста-
де и Миіоль — данъ освану. — Миіоль — данакъ,
айдучкиѣ разстанакъ. И Николѣ освануло. У про-
зорѣ истогъ дана прѣзезе се шайка мала преко Са-

ве, стаде узъ обалу цесарску близу села Шти-
тара у садашньої бродской Крайни, коя за он-
да іошѣ нѣе обстојала. У шайки су два средо-
вечна човека, и еданъ снажанъ у најболѣмъ жи-
вота доба, две старице и една млада и красна
жена съ малимъ челомъ у наручю. У шайки е
осимъ споменуты особа пуно свежания постельни-
не и одеѣе, оружя и оруѣа свакоякогъ. Кадъ шай-
ка стаде узъ обалу, изкрпаше се изъ иѣ сви и
изнесоше ствари на обалу, само оста младый
човекъ на кормилу, и чимъ се изпразни шайка
отисне ю одъ обале, одвезе се опетъ преко на
босанску страну, самъ корманѣи и самъ во-
зеѣи показа се особито вешѣ у томъ послу, и
засведочи силну снагу свои мишица. Малаѣ е
часакъ почасіо, ето опетъ пуно шайке, у нѣой
ствари свакояки, опетъ стаде узъ край где и
пре, и тако е младый человекъ неколико пута пре-
бродіо Саву и преважао на цесарску страну.
Текъ се зора указала.

Изъ свега тога видило се на првиѣ по-
гледѣ, да босанска рая бежи одъ турскогъ зу-
луа, селе се изъ Босне у Славонию.

Тако е и было. Ово е была породица То-
миѣа, коя се населила у село Б. у Посавини, и
самъ главомъ Иванъ арабаша са своя два стри-
ца — Доминкомъ и Јосифомъ, са стрипномъ и
своіомъ старомъ майкомъ, и са младомъ своіомъ
любомъ, којомъ се оженио пре годину дана. О-
симъ ове породице прибегло е исте године изъ
Босне у Славонию десетакъ и више други поро-
дица, и у свакој наобѣаше се по еданъ айдукъ
изъ чете Ивана Томиѣа са Шаре планине.

Иванъ е после као поданикъ цесарскиѣ во-
евао као слободнякъ у турскомъ рату, стекао е
юначко име и златну колајину, чини ми се и пле-
миѣство; доживио е среѣнну старость и унуке одъ
уника. О иѣму се приповедало, да е пренео са
сеобомъ изъ Босне силно благо, те е у оно вре-
ме био еданъ одъ најимуѣниѣи люди у Посавини
славонской; али е, кажу, био и добродѣтеланъ
човекъ спроѣу сиротинѣ.*)

Црнѣи домино (маска).

Млада грофица Шартота Ф. лепа и оштро-
умна госноя у Паризу была е текъ две године
дана удата, а веѣ е на своме мужу неку лад-
нокрвность сирамъ иѣе онажавала, коя іој е тугу
и любоморину задавала. Кадъ е грофъ, као што
е онъ говорио, своя друштва посѣшѣвао, оста-
яла е грофица, коя е иначе радо съ нѣиме време
проводила, сама у своме великомъ зданію.

„Оѣемо ли на маскиранѣ балъ, кои ѣе се
идуѣгъ четвртка у опери давати, иѣи,“ запита
грофица еданпуть за ручкомъ свогъ мужа.

„Идуѣиѣи четвртакъ? Тай балъ, моя любезна,
пада башъ у онај данъ, у кои моѣ друштво
скупштину држати намѣрава, одъ кое я никако

*) Ова приповѣсть была е пре неколико година у
Невену штампана, но Госп. Сачинитель благоволео е са
цирилицомъ переписати и допустити, да е и ми нашимъ
читателѣма саобштити можемо.

www.изостати немогу, почемъ самъ членъ одбора истогъ друштва.“

„Небы ли могао мене за любовь тай данъ изостати одъ скупштине?“ примѣти грофица.

Грофъ е тако важне узроке наводіо, да грофица нѣ хтела више навалывати него е љутала. Одъ пређе е ова свагда мужу за любовь на истый балъ, на кои се обично најотмѣније друштво паризко скупља, ишла, а садъ нѣ онъ хтео иѣну желю испунити. Сирота господя мислила е да ће грофъ безъ иѣ на балъ, кои онъ иначе никако пропуштао нѣ, иѣи. Шта е любоворна грофица само посумњала, то е иѣна другарица, Хермина С. за извѣстну стваръ представљала.

„Я се смемъ обкладити“ рекне Хермина, „да ће твой мужъ на баду бити. Нѣгово друштво нескупя се у такове дане, ерѣ сви чланови истога радо иду на маскиранъ балъ“

„То бы было хрѣаво,“ одговори грофица жалостнимъ гласомъ: „О! кадъ бы я то само извѣстно знала.“

„То докучити нѣ тешко, моя Шарлота.“

„Како?“

„Ты познаешъ твогъ мужа по ходу и стасу ма како да се обуче, я љу се побринути да два билета за улазакъ добіемъ, па ћемо иѣи као простъ домино на балъ. За еданъ сатъ прегледа ћемо целу салу, невидишъ ли га, онда се можешъ премприти, ербо ти е истину казао.“

„Побрини се дакле за одело и билете за улазакъ.“

Дође четвртакъ. После обѣда, кои е после петъ сати свршенъ, опрости се грофъ са женомъ и оде своје друштву. Шарлота оставши сама пусти сузе за нимъ. Боећи се да ће мужа на балу наѣи, разжалила се была яко. У десетъ сати дође Хермина, а у еданайстъ одвезе интовъ обадве као домино маскиране господне на балъ, на коимъ е многобројно друштво было. Лепе маске шетале су по сјайно осветљеној сали. Шарлота узевши своју другу подъ руку мотрила е на све стране и мислила, да ће у свакој маски свогъ неверногъ мужа познати. Обадве ове женске маске, које су одцепљене одъ осталогъ друштва по сали лутале, обрате одма на себе обшту пажню. Една као паша обучена маска ишла е застопце за нима.

„Хермина“ пришапне грофица, „овај Турчинъ, што единако на насъ мотри, чини ми се да е мой мужъ, погледай му само стасъ и ходъ. Може бити да ме е познао.“

„То бы ти само могло мило бити“ одговори Хермина, „у томъ случаю знаће, да су ти иѣгови тайни трагови познати; кадъ онъ иде безъ тебе на балъ, имашъ и ты право безъ иѣга иѣи. Но погледай само, приближуе се оной множини господя — ено почињ са кадуномъ разговарати — айдемо ближе да чуемо шта говори.“

Паша узме кадуну за руку и одведши е међу играюће, почне съ нѣомъ мазурку играти, која е башъ на реду была. Шарлота бы се заклела, да е онај, што е пашу представљало иѣнъ мужъ, и да е онъ само за любовь иѣгове играчице турско одѣло изабрао. Иѣна туга неда се

описати; што е више пашу гледала, то е све тврђе држала, да е то иѣнъ мужъ. Начињ играня смеђа чакъ на леђа падаюћа кокорава коса; лепа исподъ лорфе вирећа брада; съ едномъ речю цео саставъ тѣла и обхожденъ утврђивала су е у томъ иѣнију. У еданпутъ изгуби се играчъ са играчицомъ.

„Оди, оди,“ шапне Хермина и повуче своју другарицу за собомъ.

„Куда?“

„У онај урезъ тамо, у кои е паша садъ отишао.“

Невольно е Шарлота слѣдовала овомъ позиву. Пре него што су другарице до уреза, кои е у буцаку у сали начинињъ быо, дошле, обколи иѣи множина харлекина, кои су тукући се на најраспуштениј начинъ слободу маскираня уживали. Друга една гонила маски умложила е забуну и после неколико минута быле су другарице, една одъ друге удалѣне. Сирота Шарлота остане сама обколѣна одъ немирны харлекина, кои су кривећи се, око иѣ играли. Јасно смеињ остали маски пратило е овај као што се чини, хотимице проузрокованъ догађай. Боећи се да ћеду е познати, или да су е већ познати, почела е Шарлоту несвѣсть обузимати; што се она више лютила, то су се око иѣ стоећи све више смејли. Гунгула е све већа бывала, особито кадъ су неке нове маске у салу ступиле. Но у тай ма прекриве една мужка маска коло; иста маска была е као црѣ домино отмѣно обучена, имала е фину лорфу и црну капу са белимъ перѣмъ, које е чакъ на леђи висило.

„Натрагъ!“ повикне домино jakimъ гласомъ; „ову госпою узимамъ я подъ мою зашгигу;“ при овимъ речима гурне харлекине на страну; збогъ чега се неко гунђанъ у сали породи, но домино нѣ се на то освртао.

„Дайте ми руку, господя,“ рекне лагано домино.

„Водите ме изъ сале ако бога знате,“ одговори у неприлики налазећа се господя.

Домино недаде се ово двапутъ казати, после петъ минута стояли су обадвое предъ оперомъ. Шарлота држећи свогъ избавителя подъ руку држала е тако яко, да е едва стояла. Збогъ яке меѣаве была е ноћ врло непријатна и ладна.

„Узмите еданъ интовъ,“ пришапне сирота господя, „ерѣ я самъ тако изнемогла, да иѣи немогу.“

Домино викао е факера, но на несрећу небылаше у оно магновеаіе башъ никаковы кола. Ладанъ ветаръ наносіо е яко снегъ на Шарлоту, која е, као обично кадъ се на балъ иде, врло танко обучена была.

„Овде неможемо остати“ примѣти Домино сожалителнимъ гласомъ.

„Немойте ме само натрагъ у салу водити.“

„Ал' вы сте, господя, болесни. Куда ћемо садъ? Ха! ено преко пута кафана е отворена, одите за мноомъ, па љу гледати, да добіемо кола.“

Грофица прими овај позывъ, глбаюћи у свиденимъ ципелама по снегу и дрктаюћи одъ зиме дође у кафану и падне немоћна на сто-

лицу. Домино е лебдіо надъ нѣомъ што е више могао.

„Господя! вы тако неможете кући иѣи, него морате закуске узети, да бы сте се опоравили. Допустите ми да се тога ради за васъ побринемъ. Седите за асталъ. Дечко! дай вловникъ и две флаше шампанѣра.“

Шарлота хтеде ову понуду одбити, но заштититель недаде иѣи проговорити.“

„Да вечерамо заелно“ рече домино, „па љу онда довести интовъ, кои ће васъ кући одвезти.“

Обхожденъ црногъ домина было е тако умиљато, да е Шарлота и ову иѣгову понуду примила, мислећи у себя, да то у толико преучинити може, што е доста повода имала држати, да непознатиј пратиоцъ отмѣномъ реду принадлежати мора. За вечеромъ разговарали су се о разкашности, која е на балу владала, преко чега е домино яко разяренъ быо, но преко свега тога, ео е неуморно, сва она ела, која су добра и скупа была, заливши иѣи са неколико флаша шампанѣра. Сирота грофица окусила е само по нешто одъ свакогъ ела, и то само збогъ тога, да се небы неблагоприятна показала. После поль сата сврши домино вечеру.

„Како се осећате, господя?“ запита онъ.

„Болѣ ми е.“

„Кадъ е тако идемъ по интовъ.“

„Ахъ! съ чиме љу вамъ на свему благодарити моћи.“

„Съ тимъ, да сматрате као да вамъ нисамъ никакову услугу указао. Ово што самъ я чиніо, чиніо бы свакиј кавалѣръ на мое место.“

„О! онда кручишите дѣло вашегъ великодушія тиме, да ми што пре интовъ пошлѣте.“

„Нећете ни шольицу теа попити, а я љу се већ вратити. Дечко! донеси едну шольицу теа.“ Убрисавши са пешкиромъ уста, оде домино по интовъ. Шарлота чекала е за луду пол' сата, ерѣ кавалѣръ недође. Стра да ће иѣнъ мужъ пре иѣ кући доћи, принуди е, да пешке кући пође.

„Мой добротворъ по свой прилици неможе кола да добіе,“ помисли Шарлота у себя, „но онъ ће ми ямачно опростити, ако ме овде не нађе.“

Замотавши се у маску, пође на врата, но служитель стане предъ ню.

„Драгий мой!“ проговори Шарлота, „кадъ онај господинъ, кои е у домино обученъ, натрагъ дође, кажите му, некъ ми опрости што га дочекала нисамъ; кућа ми е далеко па се морамъ журити.“

„Драге волѣ,“ быо е одговоръ, „но найпре платите рачунъ.“

Грофица се поплаши, сетивши се да никаковы новаца кодъ себе нема, ербо е Хермина за све бригу водила.

„Ево рачунъ,“ продужи служитель „онај господинъ упутіо ме е при полазку тога ради на васъ.“

„На мене?“

„Моя ће господя платити, рекао е онъ.“

Да нѣ лорфа грофицино лице покрила, могао бы служитель лако видити, да е она одъ

срамоте поцрвенила, ербо е одма осетила, да е некой протуви у руке пала, кои е на нѣвъ рачуль по вољи вечерао. Рачуль е износио 65 франака. Служитель погледао е госпою са сожалењѣмъ.

„Узмите, узмите,“ рекне грофица, скинувши дрктаюћи съ едне руке гривну. „Рачуль ѣу сутра платити, и овај накитъ натрагъ узети.“

Изишавши изъ кафане одане мало Шарлота. Множина фіакера стояла е предъ оперомъ, у којој е јошъ еднако музика свирала. Седнувши у пивовъ да се кући одвезти, гди е капиѣја подвозъ платіо. Но текъ што е у собу ступила, дође и нѣвъ мужъ кући, што е она крозъ отварањѣ и затварањѣ врата осетила. Незнаюћи ели и онъ на балу быо, провела е целу ноћъ врло немирно. У јутру рано дође Хермина, да види шта јој другарица ради. Шарлота приповеди јој све, шта е препатила, и замоли е, будући се иначе никоме воверити несмеде, да нѣну гривну изкупи. Хермина узме рачуль и оде, но после едного сата дође кодъ Шарлоте натрагъ, која ю е желно изчекивала.

„Гди е мой накитъ?“

„Служитель ми рече зачуђенъ, да е онај господинъ, кои е ноѣасъ съ вама у кафани быо, накитъ пре едного сата за нѣвову жену са 65 франака изкупио.“

Грофица пребледи, ерѣ е гривну изгубила, која е петнајстъ хиљада франака вредности имала. Да небы чудный овај догађај познати быо, морала е штету у тайности снѣсити.

„То су следства любоворине,“ викне грофица.

После неколико дана дочуе, да е нѣвъ мужъ ове пете ноћи десетъ хиљада франака прокопцао. „То е была скупа ноћъ,“ рекне Хермина, која е ову последню вѣсть донела.

„Радо е плаћамъ,“ одговори Шарлота смешѣи се, „ерѣ самъ садъ уверена, да е онај лепый паша неко сасвимъ непознато лице было.“

Црный домино ніе се више чути ни видити дао.

Девочке и момче.

Сунце лепо сія,
Своє зраке ширп: —
А трава се нія,
Малый ветрићъ пири. —

Пзмећ' чбуна красног'
Дала с' стаза лепа;
Црног' ока ясног'
Туде мома шета. —

У руцы јој кита
Мирисавог' цвећа,
Момче супротъ 'ита
И мирисъ осећа:

„Дай ми, селе, цвећа!
Ако Бога знадешъ; —
Мыс'о ме подсећа
Да м' радо имадешъ.“

Момче с' стазомъ врну,
Са куцањѣмъ срца,

Девочке претрну,
И поче да грца;

Изъ руке јој ружа
На землицу паде,
Обузе е стужа,
Каде на ню стаде;

Ноге нѣне сташе,
Поставише очи,
Срце јој купаше,
Оне да искочи.

„О! . . . лепа момка
А . . . витка стаса! —
Јоште прио-ока;
Превія с' к'о саса! —

„Да . . . ми га е овде
Јоште едномъ наћи,
О небесный сводѣ!
Я бы с' знала наћи.“

Л. Стефановићъ.

Ноћный животъ.

Често намъ людма, кои смо се навикли, да само дано радимо, чини се, као да е сва природа съ нама заедно будна, па желно, као и мы, за покоемъ тежи. Али изъ искусства зна се, да гдикои водоземцы и насѣкома, па нека и одъ птичѣгъ рода по целу су ноћъ будна. Има неки заниманія, која башъ изискую да су люди на опрези, као рибари, усамљѣна стража на мору, у шуми, у полю или изъ любопытства бде, да бы у природи што искусили, и тиме умъ и чувства изощтавали, или овде збогъ добытка, онде пакъ изъ любви и ревности къ науки. Нѣновимъ усамљѣномъ живленю сваки е знакъ живота у мрачной тишини. Па премда се при одкритію чега врло бодрѣ показую, то опетъ, и то врло често, съ нима и стра' участвуе.

Ноћный светъ обычно се сматра за почиваюћий светъ; много пута су песнотворцы ово мѣнѣе народа у стиховима изразили: „Све почива мирно, уморный душе мой, садъ почивай и ты!“ у обште узевши те речи имаю право; но пытанъ е, да ли природа ноћу особитый каковый видъ дав. Наравно, то е већъ друго, ерѣ почемъ ніе све сладкимъ сномъ опіеино, то се у свакомъ роду животина будны' чувара налази.

Чимъ сунце зађе, већъ настае и влада другій светъ, певци своіомъ дневномъ песномъ престаю, тама свою мрачну завѣсу распростире, а светлостъ избегаваюће животинѣ садъ слободно по бреговима и долямъ тумараю. Изъ найкрайни чбунова, узки долина и мрачны развалина, почино животна кретати се. Као што се у тропискимъ земляма неке врсте маймуна налазе, кое су ноћу живостне и веселе; тако и кодъ насъ слепи мишеви весело изъ свој' рупа излећу. Што се тога тиче, мы врло добро знамо, зашто су они, а и многа друга животна будна. Цела е природа еданъ изреданъ орланъ, кои постои; царство животина, биля, ископаемы — све е то едно съ другимъ скопчано и постепено едно друго у овомъ кругу покреће. Тамо свѣжа, нађубрена земля принуђава цветъ, чимъ светлостъ

на нѣг' падне, да се развѣе; онде опетъ неко растѣнѣе, као: силене и артичокъ (cactus) свой цветъ ноћу развѣя, и овај последный држи се за краля свогъ ноћногъ цвећа. Роса пада, землю освѣжава и растѣнѣе подкрепљава. — Множина малы животина бежи, да небы велики' грабежъ была. И то е нагонъ за раномъ, кои слепе мишере, ноћне ласте и друге принуђава на таковый начинъ живота. Другій узрокъ, што неке животинѣ светлостъ избегаваю, естъ саставъ очію, као у сови, до кое сѣнише светлостъ допрети неможе. Одъ дневны птица само крагуј у изятіе спада. Кодъ други' пакъ животина, као мишева, рчкова и други', што ноћу и предъ зору коевкуда тумараю, узрокъ е страхъ.

Међу прве спада слепый мишъ, кои у сумрачку излеће и по целу ноћъ тумара; но многи одъ нѣи збогъ свое пепеляве бое оддаю се. По површини बारे могу се читавата сланинара (велики пепеляви слепи мишеви) наћи. Ели већъ и последный зракъ сунца клоуо, слепый мишъ, кои е желно то време очекивао, излети, а касниѣ лети за инсектима, као: кокицама, вештицама, комарцима и мувама. Кржлявый слепый мишъ изилази изъ сувогъ граня или изъ стрее землѣдѣлске куће, нека врста одъ овы съ найвыши кула, или изъ пукотина какогъ зданія, а неки тако названный кепецъ (слепый мишъ) съ торня црквеногъ или изъ ходника каковгъ замка, гди су се често, као у Дрездену, у читавимъ колоніямъ едно поредъ другогъ начичкали. У исто време и мачке скривши планъ о плѣну подмукло се извуку, па овде на миша, онде на какву задоцнившу се жабу или на птичѣе гнѣздо нападу. У планини рисови даве зечева, српе и дивлѣ кокоши; медведи, лисице и дивлѣ мачке подмукло се крозъ чбунове провлаче или око усамљѣны' землѣдѣлски' селаша свой плѣвъ вребаю; а куракъ тумара по друмовима, нарочито онде, гди поштанска кола угонимъ коньма мораю проћи. Куне нападаю на житнице, счепаю съ места што имъ треба, радо еду воће или изсисаю птичія яя, али гвожђе паметно умеду избећи. Творови и лисице не само даню, него ноћу јоштъ више за плѣномъ грамзе. Найнеотесани између ноћнышка естъ ежъ, о коме су пре мыслили, да се накострешѣи и воће на бодляма натакнувши у себе увлачи. Онъ излази или изъ подземне рупе или изъ шуплѣгъ каковгъ дрвета, кадъ бы едномъ миша надхитрію, врло бы радостанъ быо; онъ се рани јоштъ и младимъ жабама, црвима и воћемъ, онъ е истребитель инсекта и пужева, па съ тога су га нимѣе богинѣ Флоре радо имале, кадъ бы каково гнѣздо птичѣе разтурію. У тай родъ спада јоштъ тако названный „свинскій ежъ“, кои се одъ змія, осимъ шарана (Kreuzotter) неплаши.

Изъ подобны влажны места, гди лишѣе трули, ѣубре лежи и ежъ радо гмиже, изилази такође нека врста мишева (Spitzmaus). Они ждеру не само ноћне инсекте, него и врло вешто, као предосторожный полицай у природи, требе мртве мишеве, одъ чега и дебляю. Нека врста пакъ радо чепрка по иверю, или плива по

води, или се радо гшора тражећи себи тако зване „кржљаве мишеће“, одъ рибе икру, маниће, па често се са великимъ пивацама боре. Ноћу шумски мишеви ждери „жиръ и жито“, кућевни мишеви и пацови еду у своимъ рупама увучену сланину и сиръ; питомый зець, еленъ, ерна, гемза и зець најдѣлательни су ноћу, а дашо што су већма сакривени тымъ више себе за срећниѣ и безбѣдниѣ држе. Сове, коѣ се преко данъ, плашећи се одъ врана, сакриваю, изилазе ноћу и много мишева и змѣя позатиру, често узлећу узъ прозоръ, гди бы светлостъ спазиле, па ако се човекъ болестанъ или за асталомъ размишљаваюћи нашао, трго бы се одъ стра'а. Шарене сове полако сићу у полъ и нагло на свой плѣтъ нападу. И даню општаръ видъ имаюће, бульина своимъ страшнимъ поктурамъ счепла плѣтъ; ићит ноћный гласъ „пуху“ ясно се на све стране крозь шуму разлеже; а притомъ жезка и младо тако ужасно кричу, да дивлячъ мысли, да они, каогодъ и керови што даю, мораю узрока имати. Съ овимъ тако названимъ уволажама у исто време иду у ловъ дашьоспаваче или ноћне ласте, ове су птице примѣчания достойне збогъ великогъ нѣвогъ клюна, коимъ, као колвратомъ, чертаю. Оне ждери свакогъ рода насѣкома, ноћне жукавце, кокице, пужеве, црве и т. д. изузимаюћи она, коя ноћу у балегамъ свсаюћи животина врло ревностно раде, као: гундеваль, лавра и овимъ подобна. Польскій пиперь, придаѣтъ, славу и великій славу пуштаю ноћу свое любке гласове, подобно песмотверцу, кои свое остварене песме ноћу радо пева.

Яребице и препелице у сумрачку изилазе, тумараю по поляма и њивама ране ради, гди често и на замку наћу. Ноћу лѣштарке звѣже, барске кокоши лепршаю се по бари, као и нѣвогъ родъ, наше польске кокоши такође су ноћу дѣлательне. Богатъ животъ на бари влада: водене, польске и барске кокоши пролећу преко воде, у томъ вивци при лепой месечини надъ њима лабде а шлюке, на засѣду лежећегъ ловца несумняюћи, дигну се у высъ и по воздуху се носе. Гуске, патке, ждралови, роде и друге многобройне певачице крећу се ноћу удалѣна поля и цео онай предѣлъ оживљаю. — Тако исто и рибе немирне су по целу ноћ; оне плюскаю по води, икру бацаю и скачу. Бгуля ноћу, нарочито у пролеће после кише, изаѣе гамизући као змѣя на суво, на полане и њиве, и тражи глысте и пужеве.

И подземне животиѣ ноћу раде. Жабе, краставе жабе и саламандри добѣаю дрзновенѣ; особито сива польска жаба скаче тражећи насѣкома по запуштенимъ баштама и влажнимъ поляма, у комъ случаю свою мокраћу далеко прска. Овде падне іой у руке харпале. тамо у трудомъ дрвету жижакъ. То е она буба, коя при свомъ ноћномъ бушеню куданѣ, подобно сѣту, производи, коѣ суеврени за смртный часъ или за вѣстника смрти сматраю. Уваћенъ претвара се, као да е мртавъ, недвижимъ и непокретанъ, осимъ кадъ се на пламену жеже. Мольци, у аптеки травни крадливци, ноћу су най-

дѣлательни. Многие љубрене бубе само су у мрачной тишини на путовима и друмовима спокойне; светле бубице, коѣ располажу са целомъ фампиломъ, имаю на вратномъ стражнѣмъ штиту две округласте флеке, коѣ у мраку сипаю светлостъ. Светлостъ происходи одъ некакве фосфорне матеріе на прстенима, и та може се съ бубе скинути. Уваћена живи доикле, алъ іой е светлостъ слабѣя. Грабљиве бубе трче у мраку съ одкривеномъ, высокоузвишеномъ стражнѣмъ части тѣла, попцы, оне велике црне бубе, оставляю коньску шталу или шупльикавыи поабаный патосъ; тако и водене бубе мало и велико, оставляю ноћу свою бару, подижући своя трома крила. Говедаре и дрвенере, стрижи бубе и еленацы, пре свега лете на зеленъ, такође досадни буачи, мале бубе, у мраку су найвише распуштени. И мрави по целу ноћ немирую. Онъ изилазе у читавомъ рою и држе ій завѣстнике среће. Близу лампе или у соби при отвореномъ прозору дебелокрилки, шарени, названи змѣовидни лептири трче на светлостъ. Има кадифены, бледоцрвены и зелены лептирова, млечны, и вински и други лептирова, али одъ свою ты пуна красоте, тавно-мермерисана, у страу као мало дете дрчућа мртва глава улази крозь прозоръ.

Тако се паунаць, ковачкѣй чекиѣ (буба), као и шарене прелѣ, появляю само ноћу, светлеће одъ њи есу оне, коѣ слепимъ мишевима осветляю стазу. Тако исто и нека врста липариса, као польска преля, коя око слезоваче лепрша, златна буба и златномъ посутый лабудъ. Ђной врсти одъ овы лептарова природа е однакала. Крила и женка седи само увече светлуцаюћи и очекуюћи повратакъ супруга, као што се уобште међу овима ноћнимъ протувама, ясе новцима, налази врећоноша и невеста. Сове, тако назване збогъ дебеломъ онономъ обрасле главе, лете по воћу у шумама и баштама. Колико само поквареногъ и изгриженогъ растѣнія баштованъ у ютру наѣе незнаюћи тогъ правогъ крадливца. Онъ бы га могао доцнѣ увече феѣромъ наћи; еръ светлостъ е сиагда животиньскимъ ноћнимъ протувама любопытство, и тако по гдѣкое харинге сваке године збогъ осветленя изгубе слободу и животъ. При светлости травске, купусне и штавол-сове лепршаю по лишћу; гусенице и друге овима подобне изгризу усеве и сакриваю се у лишћу. И светлећи мольци есу лептири, мали дугоноги, кои коже, кнѣнге. сланину и масло нагризу; њима се приближуе кваръ чинѣій шваба, малый моляць, кои кожу, чою, тапетъ и ястукъ изгризе, и съ концемъ Мая често ноћу у читавомъ дружеству по соби шврля. Скакавцы и швабе, сва уобште гнусна животна предуму ноћу свое тумаранѣ и нагризу польско воће, приуготовлѣна ела, последняя пакъ само коже и суву рибу.

Између найгадниѣ и по форми и по задаю и начину живота есу она два ноћна рода стенице; у првый родъ спадаю наше крветне стенице, коѣ свакогъ лепогъ мприса лишене, съ покривача сићу доле па ноћу или предзору спаваюћегъ нападаю и слободно свуда пузе. Свет-

лостъ имъ е тако мрзка, да одма бежу натрагъ у свое рупе, зна се, да стенице више недели проведу безъ ране. Њима се приближава трипутъ већа барска стеница, коя такође гомиле љубрета ноћу оставля. Многие прелѣ (пауцы, мольцы и скорпиѣ) ноћу су дѣлательне; у ютру наћу се много изаткане мреже. И рацы изилазе на полъ; бабуре и подрумаре трче у неизбройной множини по путу. Могу се съ ноћу тумараюћимъ баштенимъ пужевима врло лако у множини наватати, ако се влажний свежляй маовине, издублѣне тикве или говећій папакъ на путу стави; почемъ ове животиньце траже, да се тай часъ у наѣена скривалишта увуку. Уобште углови, гди велико каменѣ или влажна дрва наслана леже, или лишће трули, есу зачкульные овы ноћу у гомили тумараюћи животиньца.

Са шаренимъ бабурама и кишнимъ црвима пузи и „права стонога“, лиспара и сколопендре, коѣ се редко на дану видити могу, и збогъ нѣвогъ редкогъ, тайногъ существа добыле су баснословно име. Оне найвише у дружеству иду, њима у томъ начину живота подобне уволаже преко главе трче у мрачне зачкульные.

Тако е овай светъ осимъ насъ богатъ. А человекъ? — Тако и онъ подлеже другомъ влиянію. Онъ е ноћу другчій него на дану. Променомъ уплива и прѣятности человекъ е другій данъ другчій. Ноћ е време одпочиваня за насъ, гди чувство найизреднѣе свое место (Spielraum) оставля. Свѣсть, разликованѣ, особито душевно напрезанѣ уступа природномъ закону. Словесный животъ уступа натрагъ, али не престае; вѣштественна е промена дельвивя а животиньска животнѣя Чимъ данъ престае, дѣйство у нашимъ органима живо одпочне. Лакше а богатѣе слѣдуе свариванѣ; лакшій а живльи свакій дисай, свако куданѣ живца. Тѣлесна топлота съ почетка е маня тако да соразмѣрность, коя за време дана одъ испареня проистиче, естъ: 100: 125—130. У полнои спаванѣ е найдублѣ, найяче; болести „постое“, смртни случаи редки су. Предзору найпре започну живци снажнѣе кудати а топлота растити; лакій потъ (знои), кризисъ, раѣанѣ и умбранѣ догаѣаю се по већой части у мирно доба зоре, докъ се на подне другій престанакъ у човечіемъ тѣлу появи. —

л. с.

Бео кринакъ.

Посредъ врта беговога
Провватіо кринакъ бео,
Провватіо, а васцео
Светъ невиѣе таковога.

Фалила се беговица:
А тако ми неба мога
Недамъ крина убавога
За савъ уресъ свихъ кралица.

* * *

Посредъ врта беговога
Уковнео кринакъ бео,
Уковнео, а васцео
Светъ невиѣе таковога.

Протужила беговица,
Лото тужи безъ престанка,
Шго іой свену за уранка
Ахъ — кадунка кукавица.

Ъ. В.

Човечји снага.

Зна се, да су Петаръ Великій и њговъ саженикъ Августъ, краљ польскій, имали необичну, скоро надчовечну снагу. Едногъ вечера налазио се Петаръ кодъ Августа у одной малой тврдици на курландской граници. При вечери, примѣти Августъ, да му е сребриѣ танѣръ, кои су му дали, нечистъ быо; зато га таки као фишекъ артие савіе и на страну баци. Петаръ мислећи, да краљ жели предъ њимъ као якъ човекъ хвалити се. Узме свой танѣръ, увіе га као бокалъ и преда се мете. Августъ се разлоти, и едну чинію голимъ рукама раздроби; али и у овомъ опиту неостане Петаръ назадъ, и онъ то исто учини съ другомъ чиніомъ. И веѣ су обоица хтели сво посуѣ упропастити, да ніе томе Петаръ край учинію, рекавши: „Братъ Августе, мы сасвимъ лепо сребро увіамо, али бы много болѣ было, кадъ бы мы кушали Шведско гвожђе да савіамо.“ (Ерѣ су са Шведима ратъ имали.) — Другій путь, кадъ су оба монарха у вароши Торну были, и гледали борбу бикова, хтео е Августъ цару показати, да онъ осимъ юначке снаге, и юначко срце притяжава. Онъ довати едномъ рукомъ беснећегъ бика за рогъ, и другомъ му еднимъ ударцемъ мача главу одъ тру-

па одвои. „Чекай, братъ Августе, и я се у нечелъ разумемъ,“ рекше му Петаръ — „заповеди да ми се една лопта одъ чоѣ донесе!“ — Лопта се донесе; Петаръ е баци у воздухъ, извуче брзиномъ муњи свойственомъ њгову палашину, и куглу, пре него што е на землю пала, тако снажно удари, да е на два парчета доле пала. Краљ Августъ напрезао е сву силу и окретность, да што подобно учини, и премда е гдикою лопту покваріо: опетъ е у воздуху никако разреши ніе могао. —

Кликъ пастыра.

Пастыръ песму бира,
Да у фрулу свира,
Весела га та твори,
И елена у гори.

Њму фрула прія,
Ягнѣ кадъ се вія;
Ечи гора и доля,
Само кадъ му е воля.

Њму станѣ свое,
Благо вѣтъ найболѣ;
По ливади кадъ ходи,
А стадо му се плоди.

Желѣ, светско благо,
И камень драго;
На часть свакомъ те ствари,
За то пастыръ немари.

Цветковиѣ.

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Петакъ. Опетъ ће быти парастосъ у Београду.

Еракъ. Ко е садъ опетъ омрѣо?

Петакъ. Умрли су некима хиляде талира, кои се яко оплакују.

Анекдоте.

— Господинъ некій, кои своіой Госпои ништа ніе могао одказати, него е све њѣне буда-лаштине и досетке испунити морао, стајо е съ њоме на прозору. Госпоја сматраше вечернячу съ великимъ задовољствомъ. „Сладка моя,“ на-еданпутъ повиче мужъ, „немой е тако дуго гледати, ерѣ ти е никако добавити немогу, и ако ти се допада. —

— Војакъ еданъ извуче батине, али ніе ни писнуо. Кадъ е устао, упита га еданъ другъ како е могао толике батине издржати, а да не викне? „Па шта,“ одговори онъ, „я увекъ слабо маримъ за онимъ што, се иза мене догаѣа. —

— Еданъ офицеръ, иначе добаръ яшачъ, падне съ коня. „То се мени небы догодило,“ примѣти еданъ присуствующій. Офицеръ разяренъ, заповеди му, да онъ тогъ коня узяши. „Башъ зато, што никадъ неяшимъ, неѣу никадъ ни пасти,“ одговори овай. —

— Меѣу дамама налазаше се еданъ младиѣ ѣуталица. (Заиста редкостъ у наше доба.) „Зашто вы ништа не говорите?“ упита га газдарица после дужегъ ѣутаня. „Милостива Госпо“ одговори ѣуталица, „меѣу толикимъ самогласнима мораю се и безгласна писмена налазити.“ —

— „Дете,“ говораше отацъ свомъ сину, „я самъ много тебе ради патію, немой никадъ то забравити, немой быти неблагодаранъ, на тебе сву надежду полагаемъ, да ћешъ ми животъ у старости засладити. „Е добро, я ѣу быти шећерѣй,“ одговори дете. —

Еракъ. Бога ми, како е лепо време наступило, скоро ће светъ одлазити у купатила.

Петакъ. Да, вальда се веѣ и спрема за Мехадію.

Еракъ. По свой прилици; али кажи ми, зашто одлазе тамо и онаковы, кои нису болесни.

Петакъ. То быва опетъ здравля ради, ерѣ имъ домаѣій воздухъ лако шкодити може, те иду у Мехадію, докъ се кодъ куѣе атмосфера малко неочисти.

Еракъ. Гле, како си се изкаљо, Петаче

Петакъ. Како се небы изкаљо, кадъ ми е квартирѣ чакъ на Гардошу.

Еракъ. Шта! а одкадъ то?

Петакъ. Одкадъ су они 4000 войнака заузевши све квартирѣ, у Земунъ дошли, коѣ намъ е памятный онай београдскій дописникъ бѣ послао.

Еракъ. Та добро е на Гардошу становати, ерѣ како су времена наступила тамо е едний изгледъ за Земунце.

ДОМАЋЕ И СТРАНЕ НОВОСТИ.

Земунъ. Садъ имамо прилику овде на Дунаву и другий онај исполнски бродъ гледати, одъ коихъ паропловско друштво аустријско имаде, „Понтусъ“ и „Европу.“ Ове лађе имаю снаге одъ 400 коња, и съ лакошћу плоче свакиј са 20 теретны шлепова узъ воду. На броду „Европи“ видимо брой 94, дакле деветдесетъ и четири парны бродова притяжава ово друштво, а гди су при томъ јошъ друге лађе као што су шлепови, пропелери и т. д. Овако яко средствама снабђено може наше друштво сваку конкуренцију очекивати, съ тимъ више кадъ му држава добитакъ одъ 8% гарантира. Осимъ у Англеской нема по свој Европи овако великодруштво.

— Изъ Вршца. И ове године дочекали смо Воскресеніе Христово, па и пропратисмо. Свакиј се постарао, како ће га дочекати, съ чимъ ће га, и како ће га провести. Ако дође какавъ великиј празникъ, онъ се съ ничимъ другимъ, по само еломъ и пићемъ празнуе, ако е свадба, тако исто, ако се самртникъ преко године у кући догоди, тай се мора еломъ и пићемъ ожалити. А како не уобичаисмо съ другимъ чимъ полезнимъ и душеспасителнимъ стварима оваке свете дане провести? Кодъ насъ е обичай на великиј Петакъ ићи на брегъ кулу, или на мису, у како дође тай данъ, листомъ младежъ наша отасла, просто и воспитано иде тамо. Познато е, да на великиј Петакъ, по уредбама црквенимъ држи се и пре и после подне богомоленіе, и какво богомоленіе? чита се страдаіе Христово, дае се слово о томе, свештеници у цркви одъ-вѣняма пристойно и благоговѣнно служе, а и самъ унутрашній свете цркви изгледъ показуе намъ жалостно представлѣнъ, и опоминѣ насъ на оно страшно време, кадъ е спаситель нашъ насъ ради страдао, и на крсту распетъ био, и умро, пакъ како не уобичаисмо на тай данъ ићи у цркву, него на мису и на кулу, и то съ дозволеніемъ наши родители? Стране вере люди долазе и другий, а особито на тай данъ у нашу цркву, а насъ нема! Немци имаю на миси цркву њіову, пакъ иду те се Богу моле. А шта ће наша младежъ тамо? Наши стари препоручивали су својој отаслој младежи, да се јоште зарана обикне радити, да буде смирена, учтива, разборита, уздржана и побожна; Бога бојати се а предъ людима стидити се; држали су, да е ово најблагородниј миразъ, непокреныј temelъ и стаза углађена за младежъ, коя срећноме, ако не башъ сѣбноме, а оно извѣстно миріемъ и задовољніемъ животу води. — Али то ваљадъ сада не по моди? Истина, лицемъ на свето Воскресеніе, была е пуна наша црква людий, алъ то была само двапута у години: на Божићъ и на Ускрѣсъ! Него, као што већъ ево доякошѣ ношиво, и остало понашаѣ излази изъ моде, тако е и то морало изићи. Тако се уобште доказуе, да прости люди иду у цркву, и Богу се моле, а поблѣзъ не! По свој прилици е и то саданя просвета са собомъ дошла. —

— Београдъ. Свето Воскресеніе, као данъ жертвовања нашегъ Искупителя, да насъ одъ грѣха избави, у највећој побожности по правилама и науки наше цркве, у највећој светковини пропратисмо. — Недалеко одъ Београда у едноме селу догодило се и ово: Некій селянинъ путујући ноћу изъ едногъ села у свое, нађе у путу близу гробља на некаквогъ овна, съ коимъ се увати у коштанъ, и после неке борбе испадне му за рукою те га узати; но на велико његово чудо нађе се ујутру на едноме паню яше-

ћи. Подумртавъ оде кући, пошто е своима неприповедао, издае. — Па шта су отудъ његови толковали? — да су га виле омеле и овимъ подобна. Ето суевѣріе до чега човека довести може! прерану му смрътъ проузрокуе па и друге неволѣ нанесе. Његова уобразителна сыла јошъ одъ детинства страшилама и бауцима родителіма напуњена, представила му е овна, кое ништа друго не было, него дрво. У овој борби са дрветомъ, прво е сыле свое снаге изцрпю, а друго и самъ стра задао му е смрътъ. Овакво суевѣріе само добримъ школама, наставницима и самимъ проповедима свештенства могло бы се и то одъ младости почевши искоренити! —

— У Београду. Данасъ однесоме одавде изъ военогъ арсенала 100 комади пушакѣ питомцима школе земљѣдѣлске у топчидеру. Познато е свакоме да су есенасъ приликомъ догодившегъ се атентата одъ питомца исте одузете, и многи су мислили да ий више добити неће, и да ће се ово полезно и важно упражнѣнѣ питомца сасвимъ да забатади, но данасъ као што видимо ова се мисао оповргава и питомци ће по досадашнѣмъ обичаю опетъ да се у военомъ ескерциру обучаваю. Могуће да питомци јошъ пушакѣ добили небы, да имъ годишњи испитъ кои ће се око средине Априла држати, приближио не, при комъ ће они не само испитъ изъ земљѣдѣлія, него и изъ воени обученія полагати. — По свршетку испита држаће се благодареніе, при комъ ће као и досадъ његово Высокопреосвештенство Госи. Митрополитъ при богослуженію участвовати, и по свршенимъ обреліма у храму налазеће се, нарочито питомце, своимъ садржая пунимъ говоромъ у вѣри утврђавати и стаиѣ земљѣдѣлца узвишавати. По свршеномъ богослуженію износи ће се литія на житна поля. Многи се овој светковини радују съ тимъ више, што е ове године Топчидеръ са еднимъ лепимъ салономъ украшенъ у комъ ће се свагда отъмѣнѣнъ светъ сакупити моћи. — У исто време морамо на жалость примѣтити, да неки изображенной класи принадлежећи люди, плодове, кое та земљѣдѣлска школа садъ већъ приноси неувѣжаю. Доћи ће време кадъ ће и они те плодове увидити морати.

— О регулiranю Дунава на Ђердапу почело се својски радити; има већъ више за тай посао начинѣни планова, неки одъ аустријски, а неки одъ англески и прайски индѣнира. Одъ аустријске стране препоручуе се, да се на србској страни копа каналъ, крозъ кои бы лађе могле ђердапъ мимоићи; напротивъ Англези препоручују, да се стѣне развалюю барутомъ, како се то съ добримъ успѣхомъ по американскимъ рекама употребљава. Люди, кои су вѣшти у таквомъ послу, веле да е англескиј планъ најпробитачниј, и да ће се по свој прилици по њему у свое време и поступати.

— Одако се у Русији почела радность тако яко развѣяти, непрође скоро ни еданъ месецъ да се неко ново природно благо не откріе. Тако су у Киргиской пустини, на реки Аргусъ, 50 миля одъ Семипалтинска одтоевој, наишли на великиј слой одъ графита, на комъ е досадъ Русія оскудѣвала. Ирайске новине, кое то являю, веле, да су се Руси у последнѣи 50 година у томъ предѣлу яко населили, те да има тамо лепы варошій, и велики села, и да е земля згодна земљѣдѣлію.

— У театру марсельскомъ давало се скоро едно позористно дѣло, кое е Александеръ Дима

за четири дана списао. Прво представлѣнъ врло е было посећено, и како се чинило, био е коматъ одъ публике добро примлѣнъ, ерѣ е писатель више путій позванъ и плѣскаиѣмъ похваляѣнъ био. При свршетку игре позове публика списателя јошъ еданпутъ; онъ се покаже на бини благодарѣи на доказано му задовољство; и да бы му се највећа честь учинила, венча га директоръ театра са лавровимъ венцемъ одъ злата, на свакомъ листу насловъ едногъ дѣла списательвогъ показиваюћи. Наипосле су гледаоци Александра Дима до обиталишта његовогъ одирали, кадъ се овај изъ театра кући вратио. Али сва та похвала была е нептишита, како се то после доказало; ерѣ се истый коматъ јошъ неколико путій представлио, и показало се да ништа неврѣди, и да е сачинитель гледаоце при првомъ представленю подлатио, да га хвале. Тако е исто и златиѣи лавровый венчаъ самъ купио, съ коимъ га е директоръ венчао.

— Како Англези у Инди строго поступаю види се изъ слѣдећегъ: Генераль англескиј, кои е Ратгуръ освоио, дао е две стотине Инда повешати, за кое е мислио, да су и они криви; што е некий Англезъ одъ Сеноа убиенъ био. Јошъ строже се поступало са трећомъ пешачкомъ regimentомъ урођеника, коя се хтела побушити и својој браћи пребећи; но Англези су то дознали, и — обезоруживаюћи ий, повешаю сву regimentу.

— Англескимъ новинама пишу изъ Хине, да су западнѣи едногъ хинезца, Пи-Квея, за управителя вароши Кантона, у којој по најновимъ изворима 1 000 000 жители стануе, наименовали. Истый ништа другогъ неради, само диктира писарима писма на цара хинезскогъ, или прима извѣстія, и то врло редко быва; кадъ е безпосленъ седи васцельнѣи данъ на столицу, нити говорѣи нити читаюћи; ерѣ се онъ сматра за врло отменогъ човека, коме не приличи са таквимъ простимъ стварма занимати се, као што е читанѣ, писанѣ и разговаранѣ. А кадъ су га неки Англези питали, зашто нечита; одговоріо е онъ: „Я никадъ нечитамъ, ерѣ ми е срце тешко; немогу се смеати читаюћи романи, а кадъ важнѣи кнѣгу започнемъ читати, онда одма засниамъ.“ — Исто су то и заробленогъ краљѣвскогъ заступника кантонскогъ Са питали, кои е одговоріо: „Шта да радимъ съ кнѣгама? Све кнѣге кое су читани достойне, прочитао самъ и знамъ на память.“

— Руска литература има великиј губитакъ сажалѣвати. Умрло е еданъ одъ најврѣстниј раденика на полю кнѣижества, а то е бывший профессоръ арабекогъ езика при свеучилишту Петербуржкомъ, г. Сенкарскій, кои е по остави својој на државну службу, дуге године „Библиотеку для чтенія“ уређивао, коя е најболѣи одъ своіу поучны часописа руски. Кадъ се 1828. год. о миру између Русије и Персіе радило, молио е Сенкарскій цара Николу, да се међъ осталимъ условіама мира јошъ и ово домете, да ишаду Персіянци и неке драгоцене кнѣге пуномошнику рускомъ предати. Царъ Никола послуша Сенкарскогъ, и наложи му, да те кнѣге назначи. Онъ е јошъ ону ноћъ написао списакъ одъ тій кнѣга кои е одма посланику рускомъ посланъ био. Но персіеки улеми нису на то прѣтали и сматраше ово захтеванѣ одъ стране Руса као стваръ, коя у веру муамеданску дира, и ако се те кнѣге рекли су, Русима даду, и ови буду изъ ња сву тайну мудрость востока дознали, освоиѣду не само сву Персію, већъ и целу Азію.